

ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการท่องเที่ยววิถีไทย เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วันที่รับบทความ: 9 ธันวาคม 2567

วันแก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ: 25 ธันวาคม 2567

อัญมณี บุญปาลิต¹

เสาวนีย์ สมันต์ศิริพร²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและในสายตาของชาวไทยผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบวิถีไทยสำหรับการท่องเที่ยวในเกาะสมุย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 400 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกชาวไทยที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทย ได้แก่ สถาปัตยกรรมและการตกแต่งภายใน การแต่งกาย ความเป็นอยู่ กิจกรรมแบบไทย บริการแบบไทย ประเพณีไทย และอาหารและขนมไทย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบวิถีไทยที่นำความสุขให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

คำสำคัญ: ปัจจัยทางวัฒนธรรม; วิถีไทย; การท่องเที่ยว

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

^{1,2} อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: film.phd5@gmail.com

Cultural Factors Effecting Thai-Way Tourism of Koh Samui, Surat Thani Province

Received: 9 December 2024

Revised: 23 December 2024

Accepted: 25 December 2024

Attama Boonpalit ¹

Saowanee Samantreeporn ²

Abstract

This study aimed to examine cultural factors affecting Thai-way tourism in views of international tourists visiting Koh Samui and Thai tourism industry entrepreneurs at Koh Samui, Surat Thani. Findings from the study were intended to design Thai-way activities and services for Koh Samui tourism. Data were collected by using a questionnaire for 400 international tourists and an in-depth interview of 10 tourism entrepreneurs. It was found that cultural factors affecting Thai-way tourism included architectural and interior style, dressing, ways of living, Thai activities, Thai services, Thai tradition, and Thai cuisine and dessert. These factors could be applied to design Thai-way activities and services that could bring happiness to Thai and international tourists.

Keywords: Cultural factors; Thai-way, Tourism

Type of Article: Research Article

^{1,2} Lecturer, Graduate School, Southeast Asia University, Thailand.

Corresponding author Email: Email: film.phd5@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีไทยหรือความเป็นไทยแสดงถึงวัฒนธรรม ความเป็นเอกราช ความมั่นคงเป็นปึกแผ่นและเป็นรากฐานของสังคมไทยตลอดมา อย่างไรก็ตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้กระแสวัฒนธรรมนานาชาติหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้เอกลักษณ์ไทยที่ดั้งเดิม บางประการเปลี่ยนแปลงไป แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมไทยและวิถีไทยได้รับการยอมรับว่าเป็น “Soft Power” ในการเผยแพร่ความเป็นไทยไปสู่สากลอันเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวประการหนึ่ง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (มปป.) จึงนำเสนอแนวโน้มการท่องเที่ยวไทยและมุ่งเน้นการท่องเที่ยวมูลค่าสูง (High-Value Tourism) การท่องเที่ยวมูลค่าสูงเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมุ่งแสวงหาความพึงพอใจจากการได้ รับสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย เพื่อลดขั้นตอนความยุ่งยากในการท่องเที่ยว หรือการได้รับบริการที่ดีเยี่ยม มุ่งเน้นการให้ประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotion) การท่องเที่ยวมูลค่าสูงนี้กำลังมีการเติบโตระยะยาว การท่องเที่ยวลักษณะนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness Tourism) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health-Promotion Tourism) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) การท่องเที่ยวงานหรือมหกรรมกีฬา (Sport Event Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬา (Active Sport Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวศาสนาเพื่อ ความสบายใจหรือยกระดับจิตใจ นักท่องเที่ยวมี วัตถุประสงค์เพื่อสักการะบูชาสิ่งเคารพในสถานที่ อันศรัทธา ครอบคลุมถึงการเข้าร่วม ประเพณี วัฒนธรรมทางศาสนา เช่น เทศกาลกินเจ งานบุญ บั้งไฟพญานาค งานแห่เทียนพรรษา และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและมีประสบการณ์ร่วม นำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่

การท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือท่องเที่ยววิถีไทย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมหลายมิติทั้งด้านรายได้ที่เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชน และสร้างเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะธุรกิจที่พักสัมผัสวิถีชนบทมีการฟื้นตัวด้านรายได้ปี พ.ศ. 2566 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 ถึงร้อยละ 155 หรือคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจรวม 220 ล้านบาท ขณะที่ก่อนสถานการณ์โควิด-19 ธุรกิจดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึง 1.9 พันล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13 ของมูลค่าทางเศรษฐกิจในธุรกิจที่พักแรมทั้งหมด เมื่อพิจารณาภาพรวมในต้นปี พ.ศ. 2566 รายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชีย และนักท่องเที่ยวชาวไทย (ผู้จัดการออนไลน์, 2566)

เกาะสมุยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากชาวไทยและชาวต่างชาติแห่งหนึ่งและการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์โควิด-19 เป็นอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา ในขณะที่ชาวบ้านในท้องถิ่นซึ่งมีวิถีชีวิตแบบไทยในท้องถิ่นที่ทำเกษตรกรรมและงานฝีมือได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์เดียวกันน้อยมากผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่เกาะสมุย วิเคราะห์สภาพธุรกิจการท่องเที่ยวว่าถ้าจะอยู่รอดให้ได้ ต้องทำตลาดกับคนไทยและต่างชาติด้วยการค้นหาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เป็นเสน่ห์ของสมุย นอกจากหาดทราย

ชายทะเลที่เป็นจุดขายเดิมให้กับตลาดต่างชาติ ชุมชนในสมัยยังมีวิถีวัฒนธรรม ประเพณี และของดีที่หลากหลาย สามารถหาช่องทางเชื่อมโยงเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจด้วยการท่องเที่ยวแนววิถีไทย นอกจากแนวคิดที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องกันในเรื่องของการทำตลาดการท่องเที่ยวสมัยกับนักท่องเที่ยวชาวไทย รวมถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มใหม่ ๆ ที่มามีความต้องการในการท่องเที่ยว โดยหยิบอัตลักษณ์ดั้งเดิมของสมัยทั้งด้านอาหาร ด้านอาชีพ ด้านวิถี ประเพณี วัฒนธรรม ด้านสถาปัตยกรรม และด้านการละเล่น ขึ้นมาเป็นจุดขาย (ไทยพีบีเอส, 2563)

การวิจัยนี้ดำเนินการเพื่อหาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและในมุมมองของชาวไทยผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบวิถีไทยที่ให้ความสุขแก่นักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของชาวไทยผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบวิถีไทยสำหรับการท่องเที่ยวในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย จากตำราและเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รายงานการวิจัย ข้อมูลด้านสถิติ ค้นคว้าจากวารสาร เอกสาร หนังสือจากห้องสมุดต่างๆ รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของชาวไทยผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 คน โดยให้เลือกรูปภาพที่แสดงถึงความเป็นไทย และใช้วิธีสุ่มแบบสะดวกจากผู้ที่ยินดีให้ข้อมูล และผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและนัดหมายเพื่อให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
3. ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษา การจัดทำเนื้อหาสาระสำคัญของหัวข้อวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล แปลผล และจัดทำรายงานการวิจัย ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 11 เดือน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักวิจัย นักวิชาการ หรือผู้ที่กำลังศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของนักท่องเที่ยว สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการศึกษาและใช้เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้
2. ผู้ประกอบการที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบความเป็นไทยที่เหมาะสมกับโรงแรมของตนสำหรับการท่องเที่ยวในเกาะสมุย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัฒนธรรมหรือ “Culture” มีรากศัพท์มาจาก “Cultura” ในภาษาละตินหมายถึงการเพาะปลูกและบำรุงให้เจริญงอกงาม ต่อมานำมาประยุกต์ใช้กับความเจริญในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ (ประสิทธิ์ สระทอง, 2559) คำว่าวัฒนธรรมบัญญัติขึ้นโดยพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ จากคำภาษาบาลีมารวมกับคำภาษาสันสกฤตคือ “วทุฒน” จากภาษาบาลีแปลว่าความเจริญงอกงามและ คำว่า “ธรรม” ในภาษาสันสกฤตแปลว่าสภาพที่เป็นอยู่จริง รวมความแล้วหมายถึงสภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงามหรือความมีระเบียบวินัย นำมาใช้ในทางราชการครั้งแรกในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2483 และนิยมใช้สืบต่อมา ปัจจุบันมีการนิยามคำว่าวัฒนธรรมในหลากหลายมิติขึ้นกับบริบทต่าง ๆ ตามการแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ช่วงเวลา และเงื่อนไขของผู้คนในแต่ละยุคสมัย (ฉลองรัฐ เจริญศรี, 2546) ประเทศไทยมีการติดต่อกับหลายเชื้อชาติ ทำให้มีการรับวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ เข้ามา แต่คนไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม และปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็น ส่วนหนึ่งในวิถีไทย อีกทั้งสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีความผูกพันกับธรรมชาติ มีความอดทน การร่วมมือร่วมใจ รู้จักบุญของธรรมชาติและบุญคุณของแผ่นดิน

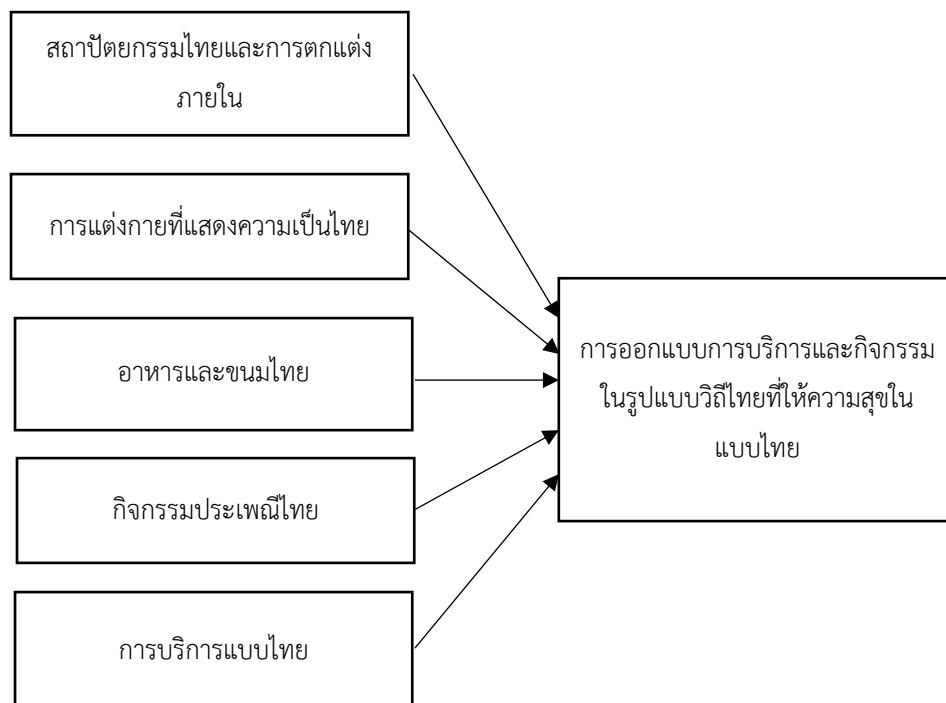
การให้บริการแบบไทยได้รับการยืนยันแล้วว่า จะนำไปสู่ความประทับใจแรกพบ (Lindgaard, Fernandes, Dudek, & Brown, 2006) และวลีที่กล่าวว่า “การให้บริการด้วยความเป็นไทย” มีความชัดเจนมากขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ในช่วงที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนและจะต้องเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในปี พ.ศ. 2558 การท่องเที่ยววิถีไทยถูกกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ ก็เนื่องจาก “วิถีไทย” หรือ “ความเป็นไทย” คือ จุดเด่นที่ประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศอื่นทำให้สามารถดำรงความได้เปรียบในการแข่งขันไว้ได้ และจะเป็นหัวใจสำคัญของการตลาดต่อไปในอนาคต นอกเหนือจากการที่ประเทศไทยจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมแล้ว “ความเป็นไทย” ยังช่วยส่งเสริมให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และเกิดความปรองดองภายในชาติมากยิ่งขึ้นทั้งในระดับชุมชน สังคมและประเทศชาติโดยรวม

การท่องเที่ยววิถีไทยนำเสนอในลักษณะของสินค้าและบริการด้วยความเป็นไทยจึงให้ความสำคัญกับคุณค่า (Value) ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับซึ่งเน้นการให้บริการที่จะทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการมีความสุขในแบบ

ไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ Feel Energetic, Feel Fun, Feel Creative, Feel Harmonious, Feel Sophisticated, Feel Prestigious และ Feel a Peace (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, มปป.)

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการท่องเที่ยววิถีไทยเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการศึกษาสิ่งที่แสดงถึงวิถีไทยทั้งในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติและผู้ให้ข้อมูลหลักในเกาะสมุย โดยการเก็บข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของไทยในเรื่องอาหาร การแต่งกาย กิจกรรมประเพณี สถาปัตยกรรมไทย และลักษณะการให้บริการแบบไทย ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บข้อมูลไว้แล้วเช่น ตำราและเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รายงานการวิจัย ข้อมูลด้านสถิติ ค้นคว้าจากวารสาร เอกสาร หนังสือจากห้องสมุดต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ ศึกษาจากการใช้ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 10 คนโดยการเลือกแบบเจาะจงและนัดหมาย

เพื่อให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามแบบรูปภาพเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 คน โดยให้เลือกรูปภาพที่แสดงถึงวิถีไทย และใช้วิธีสุ่มแบบสะดวก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. แบบสอบถามที่ใช้รูปภาพ

1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แสดงถึงความเป็นไทย ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย กิจกรรม ประเพณี ที่อยู่อาศัย และลักษณะการให้บริการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงด้านรูปภาพต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมถึงรูปแบบการพิมพ์แบบสอบถามเพื่อให้เหมาะสม แล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยได้แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 รูปภาพอาหาร แบ่งเป็น อาหารคาว 5 รูป อาหารหวาน 5 รูป และของว่าง 5 รูป

ส่วนที่ 3 รูปภาพการแต่งกายแบบเป็นทางการ 5 รูป และเครื่องแต่งกายในชีวิตประจำวัน 5 รูป

ส่วนที่ 4 รูปภาพกิจกรรม 5 รูป รูปภาพประเพณี 5 รูป

ส่วนที่ 5 รูปภาพสถาปัตยกรรมไทย 5 รูป การตกแต่งภายในที่แสดงถึงความเป็นไทย 5 รูป

ส่วนที่ 6 รูปภาพลักษณะการให้บริการแบบไทย 5 รูป

โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกรูปภาพที่คิดว่าแสดงถึงความเป็นไทยมาส่วนละ 2 รูป

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก

ศึกษาเทคนิควิธีในการสัมภาษณ์อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อคำถามที่ครอบคลุมสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยและการออกแบบบริการในรูปแบบความเป็นไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลรูปภาพของสิ่งที่แสดงวิถีไทย แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ซึ่งประกอบไปด้วยภาพที่แสดงถึงวิถีไทย นำข้อมูลมาใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปค่าเป็นร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

2. วิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลที่ได้จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

ผลที่ได้จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเยือนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 คน มีดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายร้อยละ 54.0 และเป็นหญิงร้อยละ 46.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 32.0 และมีอายุระหว่าง 26-30 ปีร้อยละ 23.0

ตาราง 1

การรับรู้ความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
สถาปัตยกรรมไทย		59.3
(Thai Architectural)		44.1
การตกแต่งภายใน		53.2
(Interior design)		46.4

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
การแต่งกาย		50.0
(Thai clothing)		44.3
วัฒนธรรมความเป็นอยู่		46.6
(Cultural life style)		45.7
กิจกรรมแบบไทย		43.0

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
(Cultural activities)		39.6
บริการแบบไทย		48.9
(Thai service)		48.9
ประเพณี		59.3
(Thai festivals)		49.1

ความเป็นไทย	2 ภาพที่มีผู้เลือกมากที่สุด	ร้อยละ
ของว่าง		51.8
(Thai appetizer)		42.3
อาหารไทย		54.3
(Thai cuisine)		46.2
ขนมไทย		75.8
(Thai dessert)		44.8

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกสองภาพที่ตรงกับความคิดเห็นในเรื่องความเป็นไทย ในด้านสถาปัตยกรรม การตกแต่งภายใน การแต่งกาย วัฒนธรรมความเป็นอยู่ กิจกรรมแบบไทย บริการแบบไทย ประเพณีไทย ของว่าง อาหารไทย และขนมไทย ผลการเลือกภาพมีดังนี้

สถาปัตยกรรม ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย (Thai Contemporary Architectural Design) คิดเป็นร้อยละ 59.0 และ ร้อยละ 44.0 ตามลำดับ

การตกแต่งภายใน ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการตกแต่งห้องพักที่มีพื้นไม้เพอร์นิเจอร์ไม้ ห้องมีลักษณะโล่ง มีมุ้งที่เตียงนอน และมีระเบียง คิดเป็นร้อยละ 53.0 และร้อยละ 46.0 ตามลำดับ

การแต่งกาย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการแต่งกายในยุคกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งเป็นที่รู้จักจากละครบุพเพสันนิวาส (ร้อยละ 50.0) และการแต่งกายแบบย่าหยาซึ่งเป็นการแต่งกายของสตรีภาคใต้ (ร้อยละ 44.0)

วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการทอดแหจับปลา (ร้อยละ 46.0) และตลาดน้ำ (ร้อยละ 45.0)

กิจกรรมแบบไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นการร้อยมาลัย (ร้อยละ 43.0) และมวยไทย (ร้อยละ 40.0)

บริการแบบไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพจำนวนเท่ากันเป็นการนวดแผนไทย (ร้อยละ 49.0) และการทำอาหารไทย (ร้อยละ 48.0)

ประเพณีไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นประเพณีสงกรานต์ (ร้อยละ 60.0) และลอยกระทง (ร้อยละ 49.0)

ของว่าง ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นหมูสะเต๊ะ (ร้อยละ 52.0) และโปะเปี้ยะทอด (ร้อยละ 42.0)

อาหารไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็นผัดไทย (ร้อยละ 54.0) และส้มตำ ไก่ย่าง (ร้อยละ 46.0)

ขนมไทย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดสองภาพเป็น ข้าวเหนียวมะม่วง (ร้อยละ 75.0) และกล้วยบวชชี (ร้อยละ 44.0)

2. ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสิ่งที่แสดงถึงวิถีไทยในสายตาของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในเกาะสมุยจำนวน 10 คน มีดังนี้

1. วิถีไทยในสายตาของผู้บริหารโรงแรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงความเป็นไทย ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต สังคม ภูมิปัญญา ที่อยู่อาศัย การตกแต่งประดับประดา การแต่งกาย อาหารการกิน การไหว้ มารยาทและความอ่อนน้อมถ่อมตน และเป็นสิ่งที่สืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีการยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์อีกด้วย

2. การนำวิถีไทยมาใช้ในการบริหารองค์กรได้ในทุกด้าน เริ่มตั้งแต่มีนโยบายเน้นความเป็นไทย การจัดการแบบพอดูแลลูก ซึ่งเหมาะกับการบริหารจัดการของโรงแรมที่บริหารโดยคนในท้องถิ่น สื่อสารความเป็นไทยในองค์กร เพื่อให้พนักงานตระหนักถึงความเป็นไทยและถ่ายทอดสู่ผู้อื่นรวมถึงนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ เพื่อสร้างความผูกพันที่ดีในองค์กรและความผูกพันกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ด้วยการบริการที่มีไมตรีจิต เน้นการปฏิบัติต่อกันด้วยความจริงใจ ร่วมงานกันด้วยความเข้าใจ ถ้อยทีถ้อยอาศัย

3. ความเป็นไทยสามารถนำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณค่าแก่โรงแรมได้ โดย

- อบรมพนักงานให้มีการบริการแบบไทย และถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่ผู้อื่นได้
- ให้พนักงานใส่เครื่องแบบที่เป็นการแต่งกายแบบไทย
- จัดกิจกรรมที่เน้นความเป็นไทยทั้งภายใน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก อย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมกิจกรรมประเพณีแบบไทย ทั้งประเพณีของท้องถิ่น และประเพณีไทยในเทศกาลต่างๆ เช่น

สงกรานต์ ลอยกระทง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม

4. การนำความเป็นไทยมาใช้ในการบริการ และสร้างอัตลักษณ์ให้กับโรงแรม ได้ดังนี้

- นำสถาปัตยกรรมและการตกแต่งแบบไทยมาใช้ เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นไทย
- พนักงานทักทายแขกทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติด้วยการไหว้
- ให้บริการอาหารไทยดั้งเดิม และอาหารไทยที่เป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติ
- จัดแสดงอาหารไทย และจัดอบรมการทำอาหารไทยแก่นักท่องเที่ยว
- อนุรักษ์กิจกรรมประเพณีไทยอันดีงาม โดยมีการจัดกิจกรรมประเพณีในเทศกาลต่างๆอย่างต่อเนื่อง ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ประเพณีอันดีงาม และมีส่วนร่วมในประเพณีต่างๆด้วย
- จัดการละเล่นและกิจกรรมต่างๆแก่แขกที่มาใช้บริการ เช่น มวยไทย
- จัดมุมแสดงการแต่งกายแบบไทยในยุคสมัยต่างๆ เพื่อการศึกษา และเป็นมุมให้ถ่ายรูปได้
- จัดแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น ดนตรีไทย โขน เป็นต้น

การอภิปรายผลการวิจัยและออกแบบกิจกรรมและบริการวิถีไทยที่ให้ความสุขแก่นักท่องเที่ยว

การอภิปรายผล

นักท่องเที่ยวรับรู้ความเป็นไทยจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการมาเยือนประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยที่โรงแรมต่างๆหลายแห่งได้นำมาประยุกต์ใช้ การตกแต่งภายใน เครื่องแต่งกาย อาหารไทยที่เป็นที่นิยม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ขณะที่ผู้บริหารโรงแรมเองก็มีมุมมองในการนำความเป็นไทยมาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการให้แก่แขกเพื่อสร้างความประทับใจ สอดคล้องกับ Lindgaard et al. (2006) ที่เห็นว่า การให้บริการแบบไทยได้รับการยืนยันแล้วว่านำไปสู่ความประทับใจ

แรกพบ

ออกแบบกิจกรรมและบริการวิถีไทยที่ความสุขแก่นักท่องเที่ยว

เนื่องจากการท่องเที่ยววิถีไทยนำเสนอในลักษณะของสินค้าและบริการด้วยความเป็นไทยที่ให้ความสำคัญกับคุณค่า (Value) ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับซึ่งเน้นการให้บริการที่จะทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการมีความสุขในแบบไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ Feel Energetic, Feel Fun, Feel Creative, Feel Harmonious, Feel Sophisticated, Feel Prestigious และ Feel a Peace การออกแบบกิจกรรมและบริการนอกจากจะอยู่บนพื้นฐานปัจจัยที่แสดงถึงวิถีไทยแล้วควรต้องคำนึงถึงความสุขในแบบไทย 7 ประการนี้ด้วย กิจกรรมและบริการที่ได้แนวคิดจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

สถาปัตยกรรม ควรออกแบบเป็นสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย ซึ่งให้ประโยชน์การใช้สอยสูงสุด ก่อสร้างสะดวก หาวัดได้ไม่ยาก ราคาไม่สูงเท่าบ้านที่เป็นสถาปัตยกรรมแบบไทย และดูแลรักษาง่าย เนื่องจากในสายตานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะชื่นชอบสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยมากกว่าสถาปัตยกรรมไทยพื้นบ้าน การตกแต่งภายในห้องพักที่โปร่งโล่งและยังคงความเป็นไทย ใกล้เคียงกับรูปแบบที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก และมีมุ้งตมแต่งที่เตียงนอน การตกแต่งห้องน้ำภายในห้องพักใช้กระจกอลูมิเนียมไทยแต่ยังคงความสะดวกสบายและการใช้งานง่าย

วัฒนธรรมความเป็นอยู่ จัดตลาดน้ำและผักตบชวาตลิ่งน้อยๆ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้บรรยากาศในการจับจ่ายซื้อของวิถีไทยพื้นบ้าน ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม พร้อมความรู้ประกอบเกี่ยวกับตลาดน้ำ ว่าเป็นตลาดนัดประเภทหนึ่งของชาวบ้านที่มีการนัดในวันที่กำหนดในแต่ละที่ เพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าในแต่ละชุมชน เนื่องจากในสมัยก่อนเมืองไทยใช้การสัญจรทางน้ำเป็นหลัก จึงมีตลาดน้ำแทบจะทุกพื้นที่ของประเทศไทย

กิจกรรมวิถีไทย เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพักในชุมชนเป็นเวลาหลายวันมีกิจกรรมต่าง ๆ ทำการร้อยมาลัยเป็นกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจมากที่สุด ควรจัดให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้เรียนรู้และสามารถร้อยมาลัยอย่างง่าย ๆ ได้ โดยให้จ่ายค่าวัสดุอุปกรณ์เช่น เชือก และดอกไม้ และร้อยมาลัยเป็นของตนเอง นอกจากร้อยมาลัยกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสนใจคือมวยไทย ชุมชนน่าจะจัดโซนออกกำลังกายที่มีส่วนของมวยไทย ที่มีการโชว์การชกมวย และสอนมวยไทยพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจ ทั้งนี้ กิจกรรมเหล่านี้เป็นการเผยแพร่ความเป็นไทย

บริการวิถีไทย การบริการแบบไทยที่ผู้ตอบแบบสอบถามชื่นชอบมากที่สุดคือการนวดแผนไทย โรงครัวจัดสถานที่นวดที่มีเอกลักษณ์ให้ได้บรรยากาศที่สงบและผ่อนคลาย เสริมด้วยสปาแบบต่าง ๆ ที่ใช้สมุนไพรพื้นบ้าน ซึ่งช่วยให้ร่างกายสดชื่น สำหรับผู้ที่ต้องการอยู่กับธรรมชาติมีที่นวดภายนอกบ้านที่อากาศถ่ายเท มองเห็นต้นไม้โดยรอบ ผู้ที่ต้องการความสงบและการพักผ่อนอาจเลือกห้องนวดแบบถ้ำที่สามารถปรับอุณหภูมิและแสงสว่างได้

การให้บริการอาหาร ควรเป็นอาหารไทยในท้องถิ่นและอาหารที่ชาวต่างชาติชื่นชอบและรู้จักดี เช่น ผัดไทย ส้มตำ อาหารว่าง เช่น หมูสะเต๊ะ และปอเปี๊ยะทอด ขนมไทย ได้แก่ ข้าวเหนียวมะม่วงและกล้วยบวชชี เป็นต้น

นอกจากการให้บริการอาหารไทยแล้วควรมีการสาธิตและสอนทำอาหารไทยพื้นฐาน เป็นการประชาสัมพันธ์การสาธิตและการทำอาหารไทย อาจเปิดเป็นคอร์สสอนทำอาหารไทยระยะสั้น ๆ ทำอาหารที่ชาวต่างชาตินิยมรับประทาน เช่น ผัดไทย และส้มตำ เมื่อเรียนแล้วสามารถนำไปทำรับประทานเองได้

ประเพณีไทย ชุมชนควรจัดกิจกรรมประเพณีไทยตามเทศกาลต่างๆและเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม เช่น ประเพณีสงกรานต์ นอกจากการเล่นสาดน้ำแล้วยังมีการสงฆ์พระพุทธรูปและรดน้ำดำหัวขอพรจากผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นประเพณีอันดีงามของไทย ประเพณีลอยกระทงเป็นกิจกรรมอีกประการหนึ่งที่ชาวต่างชาติสนใจและต้องการมีส่วนร่วม ชุมชนอาจจัดประกวดกระทง และลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ และอธิบายการเกิดประเพณีลอยกระทงขึ้นในประเทศไทย

การบริการแบบไทยที่เสนอแนะนี้ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะสมุยและที่อื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้บริการที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจและกลับมาใช้บริการอีก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรมและบริการที่สะท้อนความเป็นไทย เช่น การตกแต่งสถาปัตยกรรม การแต่งกายของพนักงาน และการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยวไทยและชาวต่างชาติ อันจะช่วยเพิ่มศักยภาพทางการตลาดและการดึงดูดนักท่องเที่ยวในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากหลากหลายภูมิภาคเกี่ยวกับความเป็นไทย เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความสนใจเฉพาะกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้การออกแบบบริการและกิจกรรมวิถีไทยสามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยนี้คือการระบุปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการท่องเที่ยววิถีไทยในเกาะสมุย ซึ่งสะท้อนความเป็นไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ สถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย การตกแต่งภายในห้องพักที่โปร่งโล่งและยังคงความเป็นไทย การแต่งกายที่ยังคงมีความเป็นไทย การโชว์วัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่มีตลาดน้ำพร้อมความรู้ประกอบเกี่ยวกับตลาดน้ำ การโชว์กิจกรรมแบบไทย เช่น การร้อยมาลัย การบริการแบบไทย เช่น การนวดแผนไทย ประเพณีไทยเช่น ประเพณีสงกรานต์ อาหาร และขนมไทย เช่น ผัดไทย ส้มตำ อาหารว่าง เช่น หมูสะเต๊ะ ปอเปี๊ยะทอด ข้าวเหนียวมะม่วง และกล้วยบัวชี่ เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมและบริการในรูปแบบวิถีไทยที่ไม่เพียงเพิ่มความสุขให้นักท่องเที่ยว แต่ยังสร้างจุดขายเฉพาะตัวให้แก่เกาะสมุย อีกทั้งยังเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการประยุกต์ใช้ความเป็นไทยในเชิงธุรกิจเพื่อเพิ่มคุณค่าและการดึงดูดนักท่องเที่ยวในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (มปป). 9 แนวโน้มใหม่ในอนาคตการท่องเที่ยว. 60 Anniversary-Amazing Thailand. Bangkok
- ฉลองรัฐ เจริญศรี. (2546). บทบาทของพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ ประพันธ์ในการต่างประเทศของ ไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2460-2501. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยพีบีเอส.(2563). สมุยเตรียมปรับทิศท่องเที่ยว บุกลาดไทย - ชิม ซ้อป ชุมชน. เผยแพร่วันที่ 8 ตุลาคม 2563. ไทยพีบีเอส.
- ประสิทธิ์ สระทอง. (2559). บทบาทของวัดที่มีต่อสังคมใน การก้าวเดินในศตวรรษ ที่ 21. *Veridian e-Journal* ฉบับ ภาษาไทย สาขา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ และฉบับ *International Humanities, Social Sciences and arts*, 10(1), 936-951.
- ผู้จัดการออนไลน์.(2566). สสว.เผยเทรนด์ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีชุมชนมาแรงหลังโควิด. เผยแพร่วันที่ 25 กรกฎาคม 2566. ผู้จัดการออนไลน์.
- Lindgaard, G, Fernandes, G, Dudek, C, & Brown, J. (2006). Attention web designers: you have 50 milliseconds to make a good first impression! *Behavior & information technology*, 25(2), 115-126.